

Schoolondersteuningsprofiel definitief CNS De Morgenster

Vastgesteld op personeelsvergadering 17 10 2013, instemming
medezeggenschapsraad 09 04 2014

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Algemene gegevens	2
2.1 Contactgegevens school	2
2.2 Onderwijsvisie	2
2.3 Kengetallen leerlingenpopulatie afgelopen 3 schooljaren	3
3. Basisondersteuning	4
3.1 Preventieve en lichte curatieve interventies	9
3.2 Onderwijsondersteuningsstructuur	9
3.3 Ondersteuningstraject op De Morgenster	10
3.4 Planmatig werken	14
3.5 Basiskwaliteit van het onderwijs	15
4. Extra ondersteuning: Ondersteuningsarrangementen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften	16
4.1 Leer- en ontwikkelingsondersteuning	16
4.2 Fysiek medische ondersteuning	16
4.3 Sociaal-emotioneel en gedragsondersteuning	17
4.4 Ondersteuning in de thuissituatie	18
5. Randvoorwaarden	18
6. Conclusies en ambities	20

1. Inleiding

Dit document geeft weer welke mogelijkheden CNS De Morgenster heeft en wat onze ambities en ontwikkelingen zijn voor de ondersteuning van leerlingen met uiteenlopende onderwijsbehoeften.

Het schoolondersteuningsprofiel is mede tot stand gekomen met behulp van het 'instrumentarium passend onderwijs van de PO-raad', welke als leidraad is gehanteerd. In het kader van passend onderwijs levert dit schoolondersteuningsprofiel een bijdrage aan de omslag van het denken in kindkenmerken, naar het denken in onderwijsbehoeften. In de oude systematiek werd geld vrijgemaakt als een stoornis kon worden vastgesteld bij een leerling; dat gaf een prikkel om indicaties aan te vragen. In de nieuwe systematiek wordt geld vrijgemaakt voor het beantwoorden van onderwijsbehoeften; dat geeft een prikkel om het onderwijsaanbod voor specifieke onderwijsbehoeften in kaart te brengen.

2. Algemene gegevens

2.1 Contactgegevens school

Locatie Frans Huismansstraat 20 (bovenbouw)
8072 HH Nunspeet
Tel. 0341-251221

Locatie Lijsterbesweg 4 (onderbouw)
8072 XV Nunspeet
Tel. 0341-253126

Directeur : C.J. van Garderen
E : cns@morgenster.net
I : www.morgenster.net

2.2 Onderwijsvisie

'De Morgenster, de school waar je mag worden wie je bent.'

1. Wij vinden het welbevinden en de veiligheid van de kinderen een basisvoorwaarde.
2. Wij zijn als team prestatiegericht en streven ernaar dat welbevinden en leerprestaties, die zijn aangepast aan de individuele leerling, hand in hand gaan. Een voorwaarde voor leren is dat een kind zich veilig voelt. Vanuit deze basis kan gewerkt worden aan leerprestaties, die aangepast zijn aan de individuele leerling. Ons onderwijs sluit aan bij de kwaliteiten en onderwijsbehoeften van het kind.
3. Wij vinden dat het onderwijs interessant, motiverend, uitdagend en betekenisvol moet zijn en moet plaatsvinden in een professionele uitdagende werk- en leefomgeving.
4. We willen vanuit de basis van klassikaal leren gaan zoeken naar mogelijkheden van actief leren (zelfstandig werken, samenwerkend leren).
5. Wij vinden dat een kind van nature graag wil leren en wij willen als school daar sturing aan geven.

Toelichting slogan 'De Morgenster, de school waar je mag worden wie je bent.'

Onze kinderen mogen worden zoals bedoeld door onze Schepper. Dat is een levenslang proces waarvan de basisschool een wezenlijk onderdeel is. Met 'worden' doelen we op een zinvolle en duurzame ontwikkeling. Een ontwikkeling die wij mogen begeleiden, stimuleren, monitoren, sturen, daartoe is school immers op aarde. 'Wie je bent' duidt op de waarde die God aan ieder toekent. Het relateert ook aan de unieke kwaliteiten en eigenschappen die ieder heeft, hierin de veelkleurigheid

van onze Schepper verbeeldend. De volgende metafoor maakt dat wellicht duidelijker. Je kunt een briefje van 10, 50 of 200 euro verfrommelen, vervuilen, verkreuken, vertrappen, maar het blijft z'n waarde houden. De waarde van elk kind wordt ten diepste door God bepaald. Dat is – naar onze bescheiden mening – dan ook onze taak : kinderen uitdagen, ruimte geven, veiligheid bieden om te worden wie ze van binnenuit al zijn. Om te worden zoals Hij dat heeft bedoeld ! Onze diepste wens is dat onze kinderen door het geloof in Jezus Christus, de blinkende Morgenster, een geheiligd, toegewijd en heilzaam leven leiden.

Een nadere uitwerking van onze visie kunt u vinden in het schoolplan 2012-2016.

2.3 Kengetallen leerlingenpopulatie afgelopen 3 schooljaren

	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Leerlingen per 1 oktober	271 (01 10 2010)	267 (01 10 2011)	251 (01 10 2012)
Verwijzing leerlingen cluster 1/2	0	0	0
Verwijzing leerlingen cluster 3	0	0	0
Verwijzing leerlingen cluster 4	2	0	0
Terugplaatsing vanuit SO	0	0	0
Aanvragen LGF cluster 1/2	0	0	0
Aanvragen LGF cluster 3	1	2	2
Aanvragen LGF cluster 4	3	2	2
Verwijzingen SBaO	4	0	2
Terugplaatsing vanuit SBaO	0	0	0
Plaatsing tussenvoorziening	0	0	0
Terugplaatsing tussenvoorziening	0	0	0
Leerlinggewichten (aantal):			
Leerlingen met gewicht: 0	241	223	220
Leerlingen met gewicht: 0,3	33	33	24
Leerlingen met gewicht: 1,2	7	11	7
Aantal groepen	11	10	10
Gemiddelde klassengrootte	24,6	26,7	25,1
Aanmelding ZAT, MDT en zorgteam	6	5	7
Aanmeldingen PAB	8	9	7
Dyslexieverklaringen	4	4	4
Aantal hoogbegaafde leerlingen	11	9	7
Aantal leerlingen met OPP	0	0	4
Aantal NT2-leerlingen	1	1	0

Uitstroom :

Cursus / percentages	LWOO	VMBO (BBG)	VMBO (KBG)	VMBO (TL)	Schakelklas	HAVO/VWO
2006-2007	0 %	11%	11%	14 %	9%	55%
2008-2009	0 %	8%	11%	44%	5%	32%
2009-2010	4 %	11 %	0 %	37 %	7 %	41 %
2010-2011	3 %	16 %	16 %	6 %	6 %	53 %
2011-2012	5 %	12 %	20 %	25 %	10 %	28 %
2012-2013	0 %	13 %	19 %	23 %	3 %	42 %

3. Basisondersteuning

Onze basisondersteuning bestaat uit de volgende aspecten. Hierover zijn binnen het samenwerkingsverband inhoudelijke afspraken gemaakt.

De Indicatoren van de basiszorg zijn gescoord binnen het team. Achter ieder indicator staat de score vermeld.

Onvoldoende / niet aanwezig = 1

matig / nauwelijks aanwezig = 2

Voldoende / wel aanwezig = 3

Goed / duidelijk aanwezig = 4

De basiszorg is als volgt gedefinieerd:

1. Leerlingen ontwikkelen zich in een veilige omgeving

1. De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school. 3,2
2. De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en in de incidenten die zich voordoen. 3,0
3. De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten. 2,8
4. Het personeel zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan. 3,2
5. De school hanteert regels voor veiligheid en omgangsvormen. 3,2
6. Het personeel gaat vertrouwelijk om met informatie over leerlingen. 3,6

2. De school heeft continu zicht op de ontwikkeling van leerlingen

1. De school heeft normen vastgesteld voor de resultaten die zij met de 3,0

leerlingen nastreeft.	
2. De normen bevatten in elk geval de referentieniveaus taal en rekenen.	3,2
3. Ten minste tweemaal per jaar worden de resultaten van de leerlingen geanalyseerd op school-, groeps-, en individueel niveau.	3,0
4. De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en ontwikkeling van leerlingen.	3,4
5. Het personeel volgt en analyseert systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.	3,0
6. De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen ondersteuning nodig hebben.	3,0
3. Het personeel werkt opbrengst- en handelingsgericht aan het realiseren van de ontwikkelingsperspectieven van leerlingen	
1. De school past op grond van verzamelde toetsgegevens tweemaal per jaar de groepsplannen (zo nodig) aan.	1,8
2. De school past op grond van verzamelde toetsgegevens ten minste tweemaal per jaar de ontwikkelingsperspectieven voor individuele leerlingen (zo nodig) aan.	2,4
3. Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de ondersteuning voor de leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften.	3,0
4. De school voert de zorg planmatig uit.	3,0
5. De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg	3,0
4. Het personeel werkt met effectieve methoden en aanpakken	
1. De school heeft extra (orthodidactische) materialen voor leerlingen met extra onderwijsbehoeften.	3,0
2. Het personeel stemt de werkvormen af op verschillen tussen leerlingen.	2,6
3. Het personeel geeft leerlingen met extra onderwijsbehoeften extra en directe feedback.	2,8
4. De school gebruikt materialen en methoden die differentiatie mogelijk maken.	3,4
5. De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.	2,6
6. Het personeel stemt de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen.	2,8
7. Het personeel stemt de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen.	2,8
8. Het personeel stemt de verwerking af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen.	3,0
9. Het personeel stemt de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen.	2,4
5. Het personeel werkt continu aan hun handelingsbekwaamheid en competenties	
1. Het personeel beschikt over didactische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften.	2,8
2. Het personeel beschikt over organisatorische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften.	3,0
3. Het personeel beschikt over pedagogische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften.	2,6
4. Het personeel staat open voor reflectie en voor ondersteuning bij hun handelen.	2,6
5. Het personeel werkt continu aan handelingsgerichte vaardigheden.	2,4
6. Het personeel krijgt de mogelijkheid in teamverband te leren en te werken.	3,4
7. Het personeel wordt gestimuleerd en gefaciliteerd voor deelname aan lerende	

netwerken over de leerlingenzorg. 3,0

6. Voor alle leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte en/of ondersteuningsvraag is een ambitieus ontwikkelingsperspectief (OPP) vastgesteld

1. Het OPP heeft een vaste structuur volgens een vast format. 2,4
2. Het OPP bevat in elk geval tussen- en einddoelen 2,6
3. Het OPP bevat in elk geval een leerlijn die gekoppeld is aan de referentieniveaus taal en rekenen. 2,0
4. Het OPP bevat de inzet van middelen en extra menskracht. 2,2
5. Het OPP is handelingsgericht opgesteld. 2,2
6. Het OPP bevat evaluatiemomenten. 2,4
7. Het OPP maakt deel uit van het leerlingdossier. 2,6
8. Het OPP heeft een integraal karakter (één-kind-één-plan) 2,6
9. Het OPP is leidend voor het personeel en eventuele externe begeleiders. 2,6

7. De school draagt leerlingen zorgvuldig over

1. Bij leerlingen met extra onderwijsbehoeften vindt warme overdracht plaats van de voorschoolse voorziening of de vorige school. 3,2
2. Het OPP van een leerling sluit aan bij het OPP van de voorschoolse voorziening of de vorige school van de leerling. 2,2
3. Het OPP van leerlingen wordt binnen de school warm overgedragen bij de overgang naar een volgende groep of een volgende leraar. 2,6
4. Het OPP van leerlingen wordt warm overgedragen bij overgang naar andere school. 2,6
5. De school koppelt in het eerste jaar de ontwikkeling van leerlingen met extra onderwijsbehoeften terug naar de voorschoolse voorzieningen of de vorige school. 1,2
6. De school volgt de leerlingen die de school hebben verlaten tenminste gedurende drie jaar voor wat betreft cognitief lerendement en soc. emotionele ontwikkeling. 1,4

8. Ouders (en leerlingen) zijn nauw betrokken bij de school en de zorg

1. De school bevráágt ouders regelmatig over de wensen en verwachtingen bij de begeleiding van hun kinderen. 2,8
2. Het personeel bevráágt ouders regelmatig over hun ervaringen met hun kind thuis en hun kennis van de ontwikkeling van hun kin op school en thuis. 2,4
3. De school voert met ouders een intakegesprek bij aanmelding. 2,8
4. De school informeert ouders tijdig en regelmatig over de voortgang in de ontwikkeling van hun kinderen. 3,0
5. De school betreft ouders bij het opstellen en evalueren van het onderwijsondersteuningsarrangement. 2,4
6. De school maakt samen met de leerling en de ouders afspraken over de begeleiding en wie waarvoor verantwoordelijk is. 2,6
7. Als een leerling de school verlaat, stelt de school samen met de ouders en de leerling een (onderwijskundig) rapport op. Ouders ontvangen een kopie. 2,6
8. De school ondersteunt ouders en leerlingen bij de overgang naar een andere school. 2,6

9. De school voert een helder beleid op het terrein van de leerlingenzorg

1. De school heeft een expliciete visie op leerlingenzorg. 3,0
2. Deze visie wordt gedragen door het hele team. 2,4
3. De school heeft vastgelegd wat een leerling met extra onderwijsbehoeften is. 2,0
4. De procedures en afspraken over leerlingenondersteuning zijn duidelijk. 2,8
5. De inzet van ondersteuningsmiddelen is duidelijk. 2,8
6. De school weet wat onderwijsbehoeften van haar leerlingen zijn. 2,8

- 10. De school heeft haar ondersteuningsprofiel vastgesteld*
1. **Het ondersteuningsprofiel is na overleg met het team vastgelegd.** 1,8
  2. De MR stemt in met het ondersteuningsprofiel. 2,2
  3. Het ondersteuningsprofiel is onderdeel van het schoolplan en de schoolgids. 2,0
  4. Het ondersteuningsprofiel bevat een oordeel over de kwaliteit van de basisondersteuning. 2,0
  5. **Het ondersteuningsprofiel bevat een beschrijving van het aanbod van de school aan onderwijs, begeleiding, expertise en voorzieningen.** 2,0
  6. **Het ondersteuningsprofiel biedt aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling van de leerlingenondersteuning.** 2,0
- 11. De school bepaalt jaarlijks de effectiviteit van de leerlingenzorg en past het beleid zo nodig aan*
1. De school evalueert jaarlijks de leerlingenondersteuning. 2,8
  2. De school bepaalt jaarlijks de effectiviteit van de ingezette ondersteuningsmiddelen. 2,4
  3. De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen. 3,4
  4. De school evalueert jaarlijks het onderwijsleerproces. 3,0
  5. De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten. 3,0
  6. De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces. 3,0
  7. De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit. 3,4
- 12. De school heeft een effectieve interne zorgstructuur*
1. De school heeft interne begeleiding met een duidelijke taakomschrijving. 3,6
  2. **Coaching en begeleiding van leraren maken onderdeel uit van de taak van de interne begeleiding.** 2,8
  3. Taken en verantwoordelijkheden van leraren en directie op het terrein van de leerlingenondersteuning zijn duidelijk en transparant. 3,0
  4. Leraren worden ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van de OPP' en. 3,2
  5. De interne begeleiding maakt integraal onderdeel uit van de ondersteuningsstructuur van de school. 3,4
  6. De interne begeleiding is voldoende gekwalificeerd. 3,8
  7. De school kan snel voldoende deskundigheid inschakelen voor hulp. 3,6
  8. De school grijpt bij ernstige problemen snel in. 3,8
  9. Leraren weten waar zij terecht kunnen in de regio voor leerlingen met extra onderwijsbehoeften. 3,6
  10. De interne zorg is afgestemd op de ondersteuningsstructuur van het samenwerkingsverband. 3,4
- 13. De school heeft een effectief zorgteam*
1. De interne begeleiding leidt het ondersteuningsteam in de school. 2,4
  2. Taken van het ondersteuningsteam zijn vastgelegd. 2,4
  3. Het ondersteuningsteam bereidt in elk geval verwijzing naar en bespreking van leerlingen in het multidisciplinair team of toewijzingscommissie voor. 2,6
  4. Het ondersteuningsteam draagt zorg voor het organiseren van de hulp om de school. 2,2
  5. Het ondersteuningsteam ondersteunt ouders/verzorgers. 2,4
  6. De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar

noodzakelijke interventies op leerling-niveau haar eigen kerntaak overschrijden. 2,4

Op basis van inzichten vanuit diverse onderzoeken (tevredenheidsonderzoek, inspectiebezoek, jaarplan 2013 en bijbehorende evaluatie en het hieronder vermelde onderzoek door Cadenza) is gekozen om de oranje-gekleurde indicatoren extra aandacht te gaan geven. De ambitie voor deze indicatoren ligt op een scoreniveau van minimaal 3.0. Een opmerking hierbij: indicator 2.3 heeft al een score van 3.0 behaald, maar opbrengstgericht werken op school- en groepsniveau is nog wel een aandachtspunt.

Naast deze Nulmeting hebben we als Morgenster zelf al eerder een meting verricht met betrekking tot het te formuleren Zorgprofiel waar we naar streefden. Hiertoe hebben we gebruik gemaakt van het programma van Framework, uitgevoerd door Cadenza in het najaar van 2011. In dit onderzoek wordt de volgende analyse geformuleerd:

“De Morgenster is een smalle zorgschool. Momenteel zijn er enige mogelijkheden om binnen Passend Onderwijs de nodige leerlingen te kunnen opvangen. Het percentage leerlingen met een onderwijshulpvraag scoort binnen de brede zorgschool.

De professionaliteit van het team beantwoordt momenteel nog niet aan de daarvoor gevraagde kwalificaties. Daarom wordt de profilering vooralsnog op smalle zorgschool gezet (zoals dat toen nog heette).

Onderdelen die direct van belang zijn als het gaat om de professionalisering van het team zijn samenwerken, adaptief onderwijzen en gedifferentieerd leren:

1. Samenwerken rondom Passend Onderwijs is van groot belang. Welke leerlingen nemen we aan op school. Wat zijn de afspraken rondom lastige leerlingdossiers? Is het een zaak van de individuele leerkracht of kunnen we terugvallen op kernteams? Is er intervisie mogelijk? Belangrijke vragen om als leerkracht te ervaren dat er draagvlak is binnen de school voor elk dossier.
2. Adaptief onderwijzen is een onderwerp, waar veel scholen in hebben geïnvesteerd in de afgelopen jaren. Binnen Passend Onderwijs willen we de vruchten hiervan graag vertalen naar een toepasbare vorm binnen de leerlingenzorg. Hoe maken we gebruik van het geleerde bij de samenstelling van groeps- en handelingsplannen?
3. Gedifferentieerd leren heeft ook te maken met het bovenstaande. Kinderen hebben verschillende onderwijsbehoeften. Kunnen we die onderwijsbehoefte koppelen aan verschillende leerstrategieën die wellicht nodig zijn om te komen tot meer leerrendement voor alle leerlingen? Een lastige opgave bij grote groepen voor een groepsleerkracht. In dit verband is het ook van belang om met elkaar het gesprek aan te gaan over de instructievaardigheden van elke groepsleerkracht.”

Met deze adviezen zijn we aan de slag gegaan:

1. Het rekenverbetertraject:
Op teamniveau zijn we in 2010 gestart met teamscholing op het gebied van adaptief onderwijzen.
2. HGW:
Op teamniveau zijn we in het schooljaar 2013-2014 gestart met teamscholing op het gebied van HGW.
3. Op CNS Nunspeet niveau is de CNS Academie gestart. Een opleiding voor verdere professionalisering van groepsleerkrachten. Vier leerkrachten van de Morgenster volgen deze tweejarige opleiding.
4. Acht leerkrachten van de Morgenster volgen in het schooljaar 2013-2014 de basiscursus Een leerling met autisme in de klas.
5. Bespreken van het schoolondersteuningsprofiel in het team (najaar 2013).

3.1 Preventie en lichte curatieve interventies

De basisondersteuning is gericht op de ondersteuningsmogelijkheden die de Morgenster kan bieden, al dan niet in samenwerking met partners. De interventies die bij deze basisondersteuning horen zijn:

- de zorg voor een veilig schoolklimaat (zie visie)
- vroegtijdige signalering van leer-, groei- en opvoedproblemen
- een aanbod voor leerlingen met dyslexie en lees/spellingproblematiek/rekenproblematiek
- een afgestemd aanbod voor leerlingen met meer of minder dan gemiddelde cognitieve capaciteiten
- een toegankelijk schoolgebouw met hulpmiddelen en een beperkt aantal werk- en instructieruimtes
- een aanpak gericht op sociale veiligheid en voorkomen van gedragsproblemen (toepassen leerlingvolgsysteem sociaal emotionele vorming, gebruik methode Leefstijl)
- een protocol medische handelingen (**Zie bijlage als voorbeeld, wellicht kan er op CNS niveau een dergelijk protocol komen...**).

3.2 Onderwijsondersteuningsstructuur

Hieronder wordt aangegeven hoe de ondersteuning is georganiseerd en welke expertise we in huis hebben.

We zijn een school die werkt met 9 groepen. De gemiddelde groepsgrootte ligt rond de 27 kinderen

groep ½ a :	20
groep ½ b :	22
groep 3:	31
groep 4 :	28
groep 5:	30
groep 6:	31
groep 7 :	26
groep 7/8:	24
groep 8 :	25

Eén van de twee onderwijsassistenten heeft de opleiding Kids'Skills met succes afgerond. Vier leerkrachten volgen de 2-jarige opleiding aan de CNS Nunspeet Academie. Acht leerkrachten volgen de basis cursus Een leerling met autisme in de klas. Eén leerkracht heeft zich gespecialiseerd als mediacoach. Eén leerkracht heeft een coachopleiding gevolgd en volgt momenteel de opleiding Nederlandse taal en cultuur. Eén leerkracht heeft zich gespecialiseerd als plusklasleerkracht. Twee leerkrachten hebben een IB-opleiding gevolgd. De directeur volgt momenteel een opleiding gericht op supervisie en coaching. De intern begeleider is gekwalificeerd en tevens orthopedagoog.

Met de volgende instanties wordt samengewerkt:

IB-overleg binnen CNS-Nunspeet, directieoverleg binnen CNS Nunspeet, schoolarts, GGD, maatschappelijk werk, leerlingbegeleider Expertisecentrum De Brug, leerplichtambtenaar, centrum voor jeugd en gezin, wijkagent, peuterspeelzaal, voortgezet onderwijs (Nuborgh), Behandel- en adviescentrum Logopedie Veluwe, Intraverte, buitenschoolse opvang.

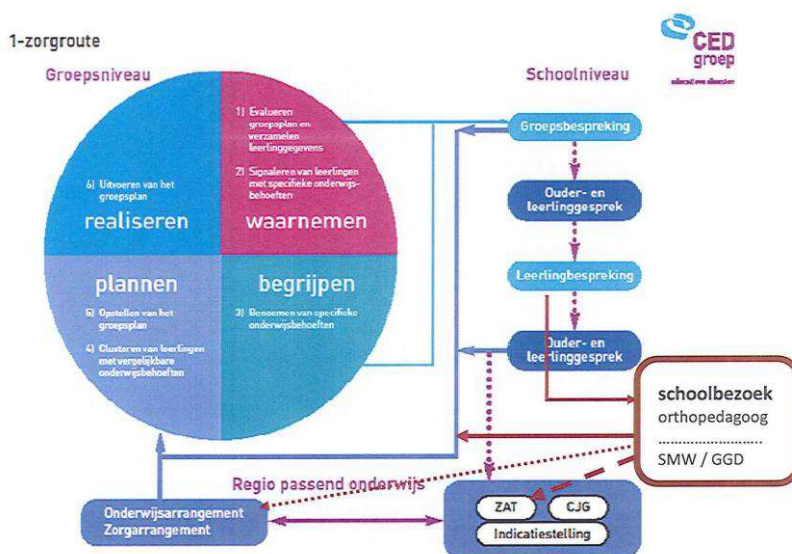
De ondersteuning wordt in de eerste plaats gezocht binnen het SWV en expertise die aanwezig is. Dit zal m.n. neerkomen op expertise die ingezet wordt vanuit SBO en SO; de voormalige ambulante begeleiding, waarbij verschillende vormen mogelijk zijn: advies, SVIB,

co-teaching, etc.. Uitwisseling en ontwikkeling van expertise is nodig, omdat niet altijd alle expertise beschikbaar is.

Er zijn daarbij verschillende opties mogelijk:

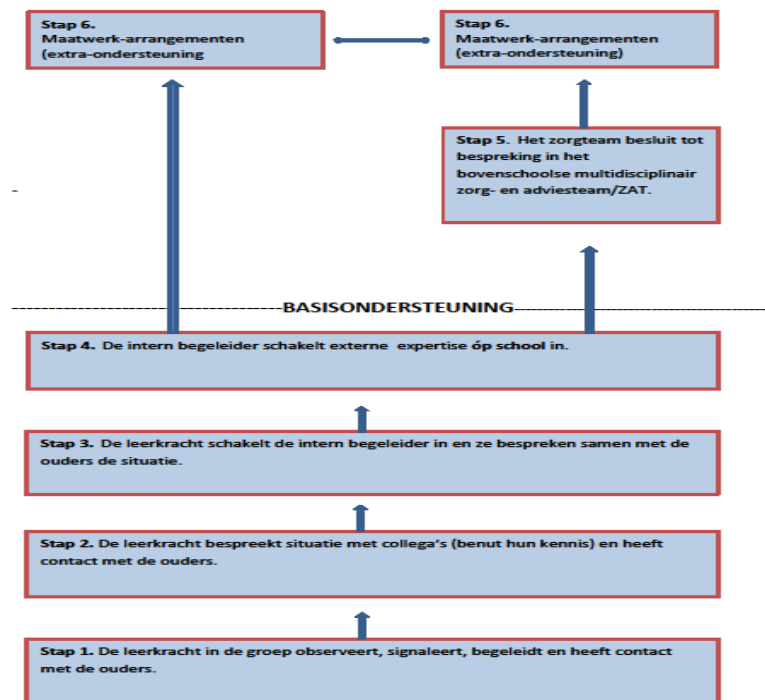
- Expertise naar de school brengen. Dit heeft de voorkeur, omdat dit versterkend werkt voor de kwaliteit van de school en de leerling op de eigen school kan blijven.
- De leerling overplaatsen naar een ander reguliere basisschool, waar de nodige expertise aanwezig is. Dit kan nodig zijn vanwege de specifiek (schoolgebonden) expertise of in verband met sociaal emotionele motieven.
- Het meest vergaande arrangement is (deel-)plaatsing op een SBO of SO.

De werkwijze van het SWV sluit aan bij het handelingsgericht werken (HGW). Hierdoor is het mogelijk om preventief te werken. In de HGW-cyclus is ruimte voor consultatie van ondersteuners. Hieronder staat de zgn. 1-zorgroute omschreven:

3.3 Ondersteuningstraject op De Morgenster

De speciale ondersteuning voor kinderen met specifieke behoeften is als volgt georganiseerd:

Het ondersteuningsteam in de deelregio heeft een laagdrempelige, adviserende en consultatieve rol, is verantwoordelijk voor het handelingsgerichte proces diagnostiek en dossiervorming in het kader van besluitvorming door de toelatingscommissie.

De stappen verder uitgewerkt:

Stap 1.

De leerkracht in de groep observeert, signaleert, begeleidt en heeft contact met de ouders. In de groep is het kind dagelijks aanwezig. Daar ligt dan ook het eerste en belangrijkste aangrijpingspunt voor het onderwijs aan kinderen met specifieke onderwijsbehoeften. De leerkracht volgt alle leerlingen actief in hun ontwikkeling. De leerkracht observeert en signaleert, maakt gebruik van een leerlingvolgsysteem op leer- en sociaal-emotioneel gebied, werkt handelingsgericht en spreekt met de ouders over de (voortgang van de) ontwikkelingen van hun kind. Het is overigens ook goed mogelijk dat niet de leerkracht, maar de ouders als eerste problemen signaleren. De leerkracht dient goede en gedifferentieerde instructie te geven en zorg te dragen voor goed klassenmanagement, zodat hij binnen de groep de leerlingen, die speciale ondersteuning nodig hebben, kan helpen. Voor deze groep leerlingen stelt de leerkracht een handelingsplan op en voert deze uit. In het handelingsplan staat de speciale ondersteuning omschreven die zal worden geboden aan het betreffende kind. Ouders hebben recht op inzage in het plan en zetten hun handtekening voor akkoord. Ouders worden op de hoogte gesteld van evaluaties van het plan.

Bij vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld is het zaak dit zo snel mogelijk op te nemen met de intern begeleider. Deze is de spil in de zorgroute en weet welke stappen er genomen moeten worden. De leerkracht legt relevante afspraken/ regelingen vast in het (digitale) dossier.

Stap 2.

De leerkracht bespreekt situatie met collega's (benut hun kennis) en heeft contact met de ouders. De leerkracht consulteert collega's voor reflectie en feedback op het eigen handelen, voor het uitwisselen van ideeën, waarmee hij verder kan in de benadering van een opvallende leerling. Informatie over de behoeften van de leerling en de ondernomen interventies ook uit stap 1, worden vastgelegd in het dossier van het kind, na bespreking met de ouders.

Stap 3.

De leerkracht schakelt intern begeleider in en ze bespreken samen met de ouders de situatie. De hulpvraag is dusdanig complex dat de leerkracht er niet meer zelf uitkomt en in overleg gaat met de intern begeleider. De intern begeleider ondersteunt de leerkracht bij het zoeken naar antwoorden op zijn hulpvragen. Uiteraard zullen ouders bij deze stap en eventuele vervolgstappen betrokken worden. Aan de hand van het HGW model, waarin belemmerende en stimulerende factoren bij het kind, ouders en school worden omschreven, wordt de hulpvraag opnieuw geanalyseerd (wat zijn de mogelijke oorzaken) en komt men tot het formuleren van ondersteuningsbehoeften en handelingsgerichte acties. Dit leidt vervolgens tot een gezamenlijke keuze voor een aanpak die passend en haalbaar is, zowel op school (gerichte observaties, extra structuur bieden, extra herhaling) als eventueel thuis, bijvoorbeeld extra oefenen met lezen of rekenen). School en ouders spreken ook een moment voor evaluatie af om de resultaten van de aanpak samen te bespreken. De school bespreekt de situatie van deze leerlingen in een leerlingbespreking/bouwoverleg.

In de stappen 4-5-6 schakelt de school externe expertise in.

Stap 4.

De intern begeleider schakelt externe expertise óp school in. De inzet van externe expertise is noodzakelijk om de specifieke onderwijsbehoeften in beeld te brengen en de hulpvraag nader te preciseren; het kind komt ter sprake in het ondersteuningsteam van de school. Doordat de expertise naar de school toe komt, zijn - in principe - korte lijnen en snelle acties mogelijk. Gezamenlijk bespreekt men de „zorg“ en zet men gezamenlijke acties uit. De kern van het ondersteuningsteam/externe expertise bestaat uit de intern begeleider van de school, schoolmaatschappelijk werk, schoolarts, de jeugdverpleegkundige en de leerlingbegeleider van expertisecentrum De Brug. Dit overleg dat 2 keer per jaar plaatsvindt, is het zgn. Leerling Overleg Breed (LOB). Aan dit overleg nemen –wanneer nodig en wenselijk - ook de ouders deel. Indien mogelijk en wenselijk schuift tevens de leerkracht van de betreffende leerling aan.

Ook is sinds september 2005 op gemeentelijk niveau het Zorgadviesteam 4-12 jaar actief. Dit team bestaat uit een jeugdverpleegkundige van de GGD, een schoolmaatschappelijk werker, een preventief ambulant begeleider van de SBO-school van het samenwerkingsverband Boson, een psycholoog van de SBD, een jeugdhulpverlener van Bureau Jeugdzorg en een taakaccenthouder jeugd van het politieteam. Het Zorgadviesteam is er voor kinderen uit de gemeente Nunspeet over wie zorg bestaat over opvoeding en/of het leren. Het doel van het Zorgadviesteam is om zo snel mogelijk de beste hulpverlening te bieden door samenwerking en afstemming tussen instellingen.

Stap 5.

Het ondersteuningsteam besluit tot bespreking in het bovenschoolse multidisciplinair zorg- en adviesteam/ZAT. Indien nodig, zorgt de intern begeleider voor de toeleiding naar het multidisciplinaire zorg- en adviesteam (ZAT). Hiervan is sprake als de inspanningen op school – met de ouders – tot onvoldoende resultaten hebben geleid óf indien er sprake is van ernstige zorgen of complexe problemen. De interne begeleider bundelt alle relevante

informatie en stemt af met de leerkracht en de ouders. De professionals in het ZAT maken een analyse van de situatie, op basis van de onderwijsondersteuningsbehoefte van het kind, de handelingsvragen van de leerkracht en de eventuele ondersteuningsbehoefte van de ouders. Het ZAT biedt zelf directe ondersteuning en/of activeert zo effectief mogelijk de juiste hulp en ondersteuning voor het kind, de ouders en de leerkrachten. Ook zorgt het ZAT voor afstemming tussen de aanpak op school en thuis.

Het ZAT is bovenschools georganiseerd en kenmerkt zich door een structurele samenwerking. Het kernteam bestaat uit een vertegenwoordiger van het samenwerkingsverband (ondersteuner), schoolmaatschappelijk werker, jeugdarts. Andere professionals nemen, afhankelijk van de vraag, 'op agenda' deel: PAB'er speciaal onderwijs of speciaal basisonderwijs, leerplichtambtenaar, politie, buitenschoolse opvang en andere partijen. IB-er is aanwezig, leerkracht en de ouders kunnen aanwezig zijn.

Stap 6.

Maatwerk-arrangementen.

Het multidisciplinair ZAT – en trouwens ook het ondersteuningsteam óp school – doet aanbevelingen over passend onderwijs en eventueel passende hulp. Dit 'maatwerkadvies' richt zich op aanpassingen binnen het reguliere onderwijs, zoals handelingsadviezen voor de school, een passend onderwijsarrangement voor het kind (op de huidige of een nieuwe reguliere school), opgroei steun voor het kind (bijvoorbeeld een training sociale vaardigheid) en opvoedsteun voor de ouders. Voor enkele kinderen vraagt de aanpak op maat een zo specifieke ondersteuning, dat alleen een speciale setting die kan bieden. Dit impliceert een (tijdelijke) plaatsing op een school voor speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs of een intensief jeugdzorgaanbod. Met passend onderwijs zullen meer en meer arrangementen op maat ontwikkeld worden en beschikbaar komen voor zowel kinderen op reguliere scholen als kinderen op scholen voor speciaal (basis)onderwijs.

'Plusklas'

M.i.v. het schooljaar 2009-2010 wordt op dinsdagmiddag, woensdagochtend en sinds september 2013 ook op donderdagochtend op bovenschools niveau gewerkt met twee zogenaamde 'plusklassen'. Deze klassen zijn bedoeld voor maximaal 15 meer- en hoogbegaafde leerlingen per klas binnen onze vereniging. Toelating van leerlingen tot deze klas vindt plaats via de intern begeleider van onze school. Een speciale toelatingscommissie beslist aan de hand van opgestelde criteria of een leerling geplaatst zal worden in 'de plusklas'. De bovenschoolse 'plusklas' is gehuisvest in 'De Bron' aan de Kon. Julianastraat in Nunspeet.

Langdurig zieke kinderen

Indien een leerling langere tijd niet op school kan komen, gaan we samen met de ouders/verzorgers bekijken hoe we het onderwijs, rekening houdend met de ziekte, kunnen voortzetten. We kunnen daarbij de hulp inroepen van een consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen. Het is goed om te weten dat het voor ons een wettelijke plicht is om te zorgen voor goed onderwijs, ook als uw kind langdurig ziek is. Op de website www.ziezon.nl is alle informatie over dit onderwerp te vinden.

3.4 Planmatig werken

Door op een planmatige manier te werken (zie 3.3) gaan we na welke onderwijsbehoeften de leerlingen hebben. Daarop organiseren we een passend onderwijsaanbod dat om de 8 weken wordt geëvalueerd. De standaarden van de inspectie die hieronder verwoord staan zijn voor ons leidend en worden om het jaar planmatig besproken.

De standaarden van de inspectie zijn:

- Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
- De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand. (hebben we deze leerlingen in beeld? En hun mogelijk speciale onderwijsbehoeften?)
- De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.
- De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.
- De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten in en om de school. (moet nog ontwikkeld worden)
- Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.
- De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen
- De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
- De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.
- De school stelt bij plaatsing zo nodig een ontwikkelingsperspectief vast.
- De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.
- De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen ondersteuning nodig hebben.
- Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de ondersteuning voor de leerlingen.
- De school voert de ondersteuning planmatig uit.
- De school evalueert regelmatig de effecten van de ondersteuning.
- De school zoekt de structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden.
- De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingpopulatie.
- De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen
- De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.
- De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten
- De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces
- De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.

De volgende standaarden beschrijven hoe we vorm geven aan handelingsgericht werken.

- Leerkrachten verkennen en benoemen de onderwijsbehoeften van leerlingen o.a. door observatie, gesprekken en het analyseren van toetsen.
- Leerkrachten bekijken en bespreken de wisselwerking tussen de leerling, de leerkracht, de groep en de leerstof om de onderwijsbehoeften te begrijpen en daarop af te stemmen.
- Leerkrachten reflecteren op hun eigen rol en het effect van hun gedrag op het gedrag van leerlingen, ouders, collega's.
- Leerkrachten zijn zich bewust van de grote invloed die zij op de ontwikkeling van hun leerlingen hebben.
- Alle teamleden zoeken, benoemen en benutten de sterke kanten en interesses van de leerlingen, de leerkrachten, de ouders en het schoolteam.
- Leerkrachten werken samen met hun leerlingen. Ze betrekken hen bij de analyse, formuleren samen doelen en benutten de ideeën en oplossingen van leerlingen.
- Leerkrachten werken samen met ouders. Ze betrekken hen als ervaringsdeskundige en partner bij de analyse van de situatie en het bedenken en uitvoeren van de aanpak.
- Leerkrachten benoemen hoge, reële SMARTI-doelen voor de lange (einde schooljaar) en voor de korte (tussendoelen) termijn. Deze doelen worden gecommuniceerd en geëvalueerd met leerlingen, ouders en collega's
- Leerkrachten werken met een handelingsplan waarin ze de doelen en de aanpak voor een subgroep of een individuele leerling beschrijven.
- Leerkrachten bespreken minstens drie keer per jaar hun vragen betreffende het opstellen, uitvoeren en realiseren van hun handelingsplannen met de intern begeleider.
- De onderwijs- en begeleidingsstructuur is voor een ieder duidelijk. Er zijn heldere afspraken over wie wat doet, waarom, waar, hoe en wanneer.
- Alle teamleden zijn open naar collega's, leerlingen en ouders over het werk dat gedaan wordt of is. Motieven en opvattingen worden daarbij inzichtelijk gemaakt.

3.5 Basiskwaliteit van het onderwijs

Voor het meest recent oordeel van de inspectie van het onderwijs over de kwaliteit van het onderwijs verwijzen we u naar het inspectierapport van januari 2011. De leerresultaten van de leerlingen voldoen aan het eind van de basisschool tenminste op het niveau dat verwacht mag worden op grond van de kenmerken van de leerlingen.

Niveaugroep: 2. Streefcijfer: 536

Jaar standaardscore

2005	537,3	2006	534,1
2007	539,1	2008	536,3
2009	537,1	2010	538,4
2011	537,8	2012	533,9
2013	537,1		

4 Extra ondersteuning: Ondersteuningsarrangementen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

In dit hoofdstuk wordt omschreven welke extra mogelijkheden onze school heeft. Deze mogelijkheden worden verwoord in de volgende arrangementen:

4.1 Leer- en ontwikkelingsondersteuning

Arrangement	Invulling
<p>Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften op leergebied en/of werkhouding zullen we in veel gevallen een aanpak kunnen bieden, al dan niet met behulp van externe ondersteuning. We proberen af te stemmen op de onderwijsbehoeften van een leerling. We willen recht doen aan de verschillende niveaus van de leerlingen door middel van het directe instructie model. Voortvloeiend uit die verschillen willen we leerlingen die minder of meer dan gemiddelde cognitieve capaciteiten bezitten een passend aanbod geven.</p> <p>We willen graag een doorlopende ontwikkeling bieden bij leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Om dit te waarborgen is het noodzakelijk om de ontwikkeling, de mogelijkheden en de tussen-/einddoelen van de leerling al vroeg in beeld te hebben. Hiervoor stellen we een ontwikkelingsperspectief op waarin deze ontwikkeling en tussen-/einddoelen geconcretiseerd worden.</p>	<p>Deskundigheid Het team heeft hier ervaring mee opgedaan en door middel van scholing is hier aandacht aan besteed.</p> <p>Aandacht en tijd De gemiddelde groepsgrootte van 27 leerlingen is kritisch; de school heeft wel ervaring met het inzetten van stagiaires en onderwijsassistenten voor het verlenen van assistentie.</p> <p>Voorzieningen Alle leerkrachten werken met klassenmanagement en het directe instructiemodel met behulp waarvan leerlingen maximaal worden ondersteund. De school is in het bezit Kurzweil: geavanceerde dyslexie software.</p> <p>Gebouw Het schoolgebouw heeft weinig prikkelarme werkplekken; ook kan bij gebrek aan toezicht hiervan niet altijd gebruik gemaakt worden.</p> <p>Samenwerking De school werkt samen met andere scholen van het cns (ib-overleg) en met een leerlingbegeleider/dyslexiespecialist van expertisecentrum De Brug. Wanneer een kind in aanmerking komt voor vergoede dyslexiezorg wordt samengewerkt met de betreffende behandelaar.</p>

4.2 Fysiek medische ondersteuning

Arrangement	Invulling
<p>Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften op fysiek medisch gebied zullen we in veel gevallen een aanpak kunnen bieden, al dan niet met behulp van externe ondersteuning.</p>	<p>Deskundigheid Het team heeft hiermee ervaring opgedaan. In de voorgaande jaren zijn er meerdere leerlingen geweest die een lichamelijke handicap of ziekte hadden.</p>

	<p>Aandacht en tijd De gemiddelde groepsgrootte van 27 leerlingen is kritisch; de school heeft wel ervaring met het inzetten van stagiaires en onderwijsassistenten voor het verlenen van ondersteuning.</p> <p>Voorzieningen Er is een invalidentoilet aanwezig.</p> <p>Gebouw Het schoolgebouw is rolstoeltoegankelijk.</p> <p>Samenwerking De school werkt samen met ambulante begeleiders en therapeuten.</p>
--	---

4.3 Sociaal-emotioneel en gedragsondersteuning

Arrangement	Invulling
<p>Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften op sociaal-emotioneel en gedragsgebied zullen we in veel gevallen een aanpak kunnen bieden, al dan niet met behulp van externe ondersteuning.</p>	<p>Deskundigheid Het team heeft hiermee ervaring opgedaan. Een aantal teamleden heeft hier door middel van scholing aandacht aan besteed. Op teamniveau is door middel van scholing aandacht besteed aan coöperatief leren.</p> <p>Aandacht en tijd De gemiddelde groepsgrootte van 27 leerlingen is kritisch; de school heeft wel ervaring met het inzetten van stagiaires voor het verlenen van assistentie.</p> <p>Voorzieningen Alle leerkrachten werken met een functioneel klassenmanagement, een instructiemodel en coöperatieve werkvormen. Alle leerlingen worden zo maximaal ondersteund.</p> <p>Gebouw Het schoolgebouw heeft weinig time-out plekken. Hier kan bij gebrek aan toezicht niet altijd gebruik van worden gemaakt.</p> <p>Samenwerking De school werkt samen met een gedragspecialist uit het samenwerkingsverband, ambulante begeleiders en de schoolmaatschappelijk werkster.</p>

4.4 Ondersteuning in de thuissituatie

Arrangement	Invulling
Het zal nauwelijks voorkomen dat we op school niet meer kunnen of willen werken met een kind dat een moeilijke thuissituatie heeft. Daarbij kan het gaan om ondersteuning, pedagogische verwaarlozing en overbescherming. Het ligt binnen onze mogelijkheden om leerlingen met een moeilijke thuissituatie te helpen. We zullen wel behoefte hebben aan ondersteuning, vooral van organisaties die toegerust zijn om hulp te verlenen in thuissituaties.	Deskundigheid De school heeft hiermee ervaring opgedaan. Aandacht en tijd Gesprekken met ouders en kinderen Voorzieningen Aanwezigheid van Schoolmaatschappelijk Werk binnen de school. Gebouw - Samenwerking De school werkt samen met verschillende instanties: leerplichtambtenaar, wijkagent, Centrum Jeugd en Gezin, LOB, ZAT, GGZ, etc.

5. Randvoorwaarden

In dit hoofdstuk verwoorden we de mogelijkheden en de randvoorwaarden van de ondersteuning die we als Morgenster kunnen bieden aan de kinderen.

De Morgenster heeft zich ten doel gesteld zich te willen ontwikkelen naar adaptief onderwijs. We streven ernaar dat welbevinden en leerprestaties, die zijn aangepast aan de individuele leerling, hand in hand gaan. Onze visie komt voort uit de ideeën/theorie van Prof. L. Stevens. Stevens gaat ervan uit dat mensen vanaf hun eerste levensjaar streven naar: competentie, relatie en autonomie. Wij stimuleren dit streven van kinderen op De Morgenster door hen uit te dagen, te ondersteunen en vertrouwen te schenken. Met ons onderwijsaanbod willen we graag zo goed mogelijk aansluiten bij wat ieder kind nodig heeft. Ook wanneer kinderen speciale onderwijs(zorg)behoeften hebben Dit betekent niet dat er individueel onderwijs moet worden gegeven in onze adaptieve basisschool. Het betekent wel dat onderwijs zodanig aangepast dient te zijn dat ieder kind in staat gesteld wordt om op zijn/haar manier te leren en zich te ontwikkelen.

Bij het beoordelen of een leerling met succes de basisschool kan doorlopen betrekken we de volgende voorwaardelijke kenmerken:

1. welbevinden;
2. relatie;
3. competentie;
4. autonomie;
5. veiligheid;
6. afstemming met de ouders;
7. financiën.

Ad 1. Welbevinden

Hierbij gaat het om de mate waarin de leerling zich vrij en sociaal-emotioneel veilig voelt in

de schoolomgeving. Onbehagen, van welke aard ook, zorgt voor een bedreigd gevoel in leer- en ontwikkelingsmogelijkheden. De reactie hierop legt eerder een accent op "overleven" dan op ontwikkelen. Indien er structureel en schijnbaar onomkeerbaar een gebrek aan welbevinden is, kan de school geen passend onderwijs organiseren.

Ad 2. Relatie

Het gaat hierbij om de mate van betrokkenheid op en verbondenheid met de leerkracht en medeleerlingen. Kinderen hebben behoefte aan relatie, zowel met hun leerkrachten als met medeleerlingen. Ze willen het gevoel hebben erbij te horen, deel uit te maken van een gemeenschap, er toe doen en te worden gewaardeerd. In de relatie ligt de mogelijkheid van leren met en van elkaar door samenwerken of feedback. Gerichtheid van de leerling op de ander maakt leren mogelijk. Voor de leerkracht ligt in de relatie de mogelijkheid tot pedagogische en didactische invloed. Indien er structureel en schijnbaar onomkeerbaar geen relatie met de leerling is, kan de school geen passend onderwijs organiseren.

Ad 3. Competentie

Hierbij gaat het om de mate waarin de leerling voortgang maakt in leer- en ontwikkelingstaken en geloof en plezier heeft in eigen kunnen. De waargenomen ontwikkeling door de leerling zelf en de ervaren waardering hiervoor, zijn de brandstof voor betrokkenheid op de eigen ontwikkeling. Leerlingen willen laten zien wat zij kunnen en zichzelf als effectief ervaren. Dat vraagt uitdaging. Dat kan alleen als het onderwijs is afgestemd op de mogelijkheden en (basis) behoeften van de leerling. De mate waarin de school haar begeleiding kan afstemmen op verschillen in ontwikkeling van haar leerlingen, bepaalt voor een groot deel de zorgbreedte van de school. Indien er structureel en schijnbaar onomkeerbaar onvoldoende ontwikkeling en een gebrek aan competentiegevoel bij de leerling waarneembaar is, kan de school geen passend onderwijs organiseren.

Ad 4. Autonomie

Het gaat hierbij om de mate waarin de leerling het gevoel heeft onafhankelijk te zijn. Leerlingen willen het gevoel hebben de dingen zélf te kunnen doen. Zélf kunnen beslissen, zelf keuzes maken. Dat kan alleen in een omgeving waarin de eigenheid van het kind gerespecteerd wordt. Het pedagogische antwoord hierop is het bieden van veiligheid, ruimte, begeleiding en ondersteuning en het waarborgen van de verbondenheid met de ander. Individuele vrijheid is belangrijk en wordt gestimuleerd, maar altijd in relatie met de ander en met behoud van diens vrijheid en verantwoordelijkheid daarvoor. Autonomie verwijst altijd naar relatie. Indien er structureel en schijnbaar onomkeerbaar de autonomie van de leerling onvoldoende gewaarborgd kan worden, kan de school geen passend onderwijs organiseren.

Ad 5. Veiligheid

Hierbij gaat het om de mate van fysieke veiligheid van de leerling zelf, de medeleerlingen en de leraar. Deze kan direct in het geding zijn bij bijvoorbeeld agressie, of indirect door bijvoorbeeld gebrek aan inzicht bij de leerling. De emotionele veiligheid is bij de dimensie welbevinden benoemd. Indien er structureel en schijnbaar onomkeerbaar onveilige situaties ontstaan, kan de school geen passend onderwijs organiseren.

Ad 6. Afstemming ouders

Ouders en school dienen overeenstemming te bereiken over de kenmerkende voorwaarden, de onderwijsbehoeften en het ontwikkelingsperspectief. Pas dan kan er sprake zijn van een goede ontwikkeling van het kind. Indien er structureel en schijnbaar onomkeerbaar geen overeenstemming ontstaat, kan de school geen passend onderwijs organiseren.

Ad 7. Tenslotte speelt een ander – geheel buiten de school liggend – aspect een belangrijke rol. Dit is het financiële kader wat de overheid ons gaat bieden. Er wordt langzamerhand steeds meer bekend, maar er blijft ook nog veel onzeker, zodat we nog steeds niet met zekerheid kunnen stellen wat we daadwerkelijk in de praktijk kunnen realiseren. We zijn ambitieus, maar onder voorbehoud.

Naast de hiervoor genoemde voorwaardelijke kenmerken kunnen zich ook door de volgende aspecten situaties voordoen waarin de grenzen aan de zorg voor kinderen worden bereikt:

1. Gebrek aan inzet van extra ondersteuning en externe expertise

Wanneer er voor een leerling met speciale onderwijs(zorg)behoeften extra ondersteuning en/of expertise nodig is om tegemoet te kunnen komen aan de behoeften van een leerling en deze interne en/of externe ondersteuning en expertise onvoldoende kan worden geboden, kan de school geen passend onderwijs organiseren.

2. Interferentie tussen behandeling/verzorging en onderwijs

Indien een leerling een speciale onderwijs(zorg)behoefte heeft die een zodanige behandeling/verzorging vraagt dat daardoor zowel de zorg en de behandeling voor de betreffende leerling als het onderwijs aan de betreffende leerling onvoldoende tot zijn recht kan komen, waardoor het niet meer mogelijk is kwalitatief goed en passend onderwijs te bieden aan de betreffende leerling.

3. Verstoring van het leerproces voor de andere kinderen

Indien het onderwijs aan een leerling met een specifieke onderwijs(zorg)behoefte een zodanig beslag legt op de tijd en aandacht van de leerkracht dat daardoor de tijd en aandacht voor de overige leerlingen in de groep onvoldoende of in het geheel niet kan worden geboden en hun basis- en ondersteuningsbehoeften in het geding komen, waardoor het niet meer mogelijk is kwalitatief goed onderwijs te bieden aan de andere leerlingen in de groep.

4. Gebrek aan opnamecapaciteit

In het verlengde van de onder punt 3 beschreven situatie is de school niet in staat een kind met een speciale onderwijs(zorg)behoefte op te nemen, vanwege de zwaarte en het aantal leerlingen met specifieke behoeften dat al in een bepaalde groep voorkomt. Per aanmelding zal de afweging moeten plaatsvinden of er voldoende ondersteuningsruimte aanwezig is.

In geval van daadwerkelijke zorggrensoverschreiding zal de school in het kader van passend onderwijs per kind een gericht schooladvies geven met eventueel een passend zorgarrangement.

6. Conclusies en ambities

Er is op de Morgenster tenminste sprake van het verlenen van basisondersteuning. Uit de Nulmeting en Formulering Zorgprofiel is gebleken dat er nog wel verbeterpunten zijn. Daar wordt hard aan gewerkt.

De school heeft – onder de voorwaarden zoals die in Hoofdstuk 5 genoemd zijn – een aanbod voor alle leerlingen die op onze school worden aangemeld. In principe willen we met ons onderwijsaanbod graag zo goed mogelijk aansluiten bij wat ieder kind nodig heeft. Ook wanneer kinderen speciale onderwijsbehoeften hebben. Dit betekent niet dat er individueel onderwijs gegeven wordt op de Morgenster. Het betekent wel dat ons onderwijs zodanig

aangepast dient te zijn dat ieder kind in staat gesteld wordt om op zijn/haar manier te leren en zich te ontwikkelen. We willen bij het onderwijs dat we geven meer en meer de vraag gaan stellen: Wat heeft dit kind uit dit gezin in deze klas met deze leerkracht op deze school nodig?